

ADRODDIAD I'R CABINET

15 HYDREF 2019

Aelod Cabinet: Cynghorydd Ioan Thomas, Aelod Cabinet Cyllid

Pwnc: Cyllideb Refeniw 2019/20 – Adolygiad Diwedd Awst 2019

Swyddog cyswllt: Ffion Madog Evans, Uwch Reolwr Cyllid

1. Y penderfyniad a geisir

Gofynnir i'r Cabinet:

- Dderbyn yr adroddiad ar adolygiad diwedd Awst 2019 o'r Gyllideb Refeniw, ac ystyried y sefyllfa ariannol ddiweddaraf parthed cyllidebau pob adran / gwasanaeth.
- Nodi fod gorwariant sylweddol gan yr Adran Oedolion, lechyd a Llesiant eleni, gan bod angen egluro manylder cymhleth yn y darlun yma yng ngofal Oedolion, mae'r Prif Weithredwr eisioes wedi galw cyfarfod o'r swyddogion perthnasol er mwyn cael gwell dealltwriaeth a rhaglen glir i ymateb, fel sydd yn digwydd yn maes gofal Plant.
- Gofyn i'r Aelod Cabinet ar gyfer Plant a Phobl Ifanc, ynghyd â'r Pennaeth Adran Plant a Theuluoedd, i fynd at wraidd gorwariant yr Adran a chymryd camau i ddod a'r sefyllfa o fewn rheolaeth ac o fewn y gyllideb erbyn diwedd y flwyddyn ariannol gan adrodd i'r Cabinet ar y cynllun ymateb.
- Caniatáu yr Adran Amgylchedd i neilltuo (£220k) o danwariant yr adran yn dilyn adolygiad barnwrol diweddar o gynllun cyfalaf yn ymwneud â Ffordd fynedfa Llanbedr, o ganlyniad i resymau tu hwnt i reolaeth y Cyngor, gan ei roi mewn cronfa benodol i'r pwrpas.
- Ar gyllidebau Corfforaethol, trosglwyddo:
 - (£240k) yn ymwneud â chostau cyfalaf i gronfa ariannu'r rhaglen gyfalaf.
 - (£995k) ar gynnal a chadw i gronfa cynnal a chadw.
 - tanwariant net o (£1,632k) ar gyllidebau Corfforaethol i Gronfa Cefnogi'r Strategaeth Ariannol i leddfu'r risg gorwariant adrannau'r Cyngor yn 2019/20.

2. Cyflwyniad / Cefndir

Cyfrifoldeb y Cabinet yw cymryd camau, fel bo angen, er mwyn sicrhau rheolaeth briodol dros gyllidebau'r Cyngor (e.e. cymeradwyo trosglwyddiadau sylweddol neu gyllideb ychwanegol).

Cyflwynir yr adroddiad ddiwedd Awst yma ar yr adolygiad diweddaraf o gyllideb refeniw'r Cyngor am 2019/20, ac amlinellir grynhoed o'r sefyllfa fesul Adran yn **Atodiad 1**. Gan mai adrodd ar sefyllfa hyd at ddiwedd Awst yw'r adroddiad yma, bydd yr adroddiad ddiwedd Tachwedd yn adlewyrchu'r strwythur newydd, sydd yn cynnwys yr Adran Tai ac Eiddo a ddaeth i rym o 1 Medi 2019.

Yn **Atodiad 2**, rhoddir fanylion pellach yn ymwneud â'r prif faterion a'r penawdau cyllideb ble rhagwelir gwahaniaethau sylweddol, ynghyd ag argymhellion penodol ble'n briodol.

Mae arwyddion fod rhai trafferthion cyflawni arbedion yn cael eu hamlygu eleni, gan ein bod yn ceisio isafu'r ardrawiad ar drigolion Gwynedd drwy gyflawni arbedion effeithlonrwydd, mae'n llawer anoddach na thorri gwasanaethau.

Yn amlwg mae trafferthion sylweddol yn rhai adrannau eleni:

2.1 Adran Oedolion, Iechyd a Llesiant

Rhagolygon diweddaraf yn awgrymu dros £1.6 miliwn o orwariant, sydd yn gyfuniad o nifer o ffactorau gan gynnwys methiant i wireddu nifer o gynlluniau arbedion gwerth bron i filiwn. Cynnydd yn y niferoedd mewn lleoliadau preswyl a nyrsio Pobl Hŷn a Llety Cefnogol, gyda'r gorwariant gan y gwasanaeth Darparu yn parhau.

2.2 Adran Plant a Theuluoedd

Yr ystadegau diweddaraf yn cadarnhau y bu cynnydd o 15% yn y nifer o blant mewn gofal ers 2018/19. Yn dilyn o hyn, lefel gorwariant yr Adran Plant a Theuluoedd yn dwysáu ymhellach eleni i £2.9 miliwn, gyda rhagolygon o dros £2.5 miliwn o orwariant yn y maes lleoliadau, gyda chyfran sylweddol o'r gorwariant ar leoliadau all-sirol. Mae tasglu Cyllideb Plant eisioes wedi ei sefydlu i roi sylw i faterion ariannol dyrys y maes.

2.3 Adran Priffyrdd a Bwrdeistrefol

Problemau gorwariant yn y maes casglu a gwaredu gwastraff yn parhau eleni, costau trosiannol cyn symud i drefniadau newydd wedi arwain at orwariant uwch eleni.

2.4 Amgylchedd

Cyfuniad o ragori ar incwm, tanwariant ar wasnaethau a chyflenwadau a chyflawni arbedion ymlaen llaw yn dueddiad ar draws yr adran. Mae'r adran yn awyddus i'r Cabinet ganiatáu iddynt neilltuo (£220k) o'r tanwariant tuag at gostau anochel sydd tu hwnt i reolaeth y Cyngor, yn dilyn adolygiad barnwrol diweddar yn ymwneud â Ffordd fynedfa Llanbedr.

2.5 Corfforaethol

Rhagolygon ffatriol o gynnyrch treth ychwanegol ar Dreth Cyngor, ond y parhad yn y tueddiad i ôl-ddyddio trosglwyddiadau o Dreth Cyngor i Drethi Annomestig yn lleihau'r incwm ar Premiwm Treth Cyngor. Niferoedd sydd yn hawlio Gostyngiadau Treth Cyngor ar ei lefel isaf am y bedwaredd blynedd yn olynol, sydd yn gyson â'r tueddiad ar hyd Cynghorau'r Gogledd a Chanolbarth Cymru.

Tanwariant net ar gyllidebau Corfforaethol sydd yn cynnwys costau cyfalaf, cynnal a chadw corfforaethol, dychweliadau uwch ar dderbyniad llogau, bidiau yn cael eu dychwelyd ac arbedion yn cael eu cyflawni ymlaen llaw.

Argymhellir trosglwyddo'r tanwariant cyffredinol ar Gorfforaethol i'r Gronfa Strategaeth Ariannol i leddfu'r risg gorwariant adrannau'r Cyngor yn 2019/20, gyda'r tanwariant costau cyfalaf i'w neilltuo i gyllido'r cynllun rheoli asedau a thanwariant cynnal a chadw corfforaethol i gronfa benodol i'r pwrpas.

3. Cyffredinol

Mae'r adolygiad ddiwedd Awst o'r cyllidebau yn dangos darlun cymysg, gyda rheolaeth ariannol dderbyniol gan nifer o adrannau'r Cyngor. Mae'r pwysau sydd ar adrannau yn amlwg eleni, gyda'r adrannau yn cael trafferthion dygymod gyda'r galw ychwanegol yma. Argymhellir cyfuniad o gamau gweithredu pendant i'r Adran Oedolion, Iechyd a Llesiant a'r Adran Plant a Theuluoedd, i sicrhau rheolaeth o'u cyllidebau erbyn 31 Mawrth 2020.

4. Camau nesaf ac amserlen

Gweithredu ar yr argymhellion gerbron a chyflwyno adroddiad dilynol i'r Cabinet ar 21 Ionawr 2020 ar sefyllfa diwedd Tachwedd 2019.

Barn yr aelod lleol

Dim yn berthnasol

Barn y swyddogion statudol

Y Swyddog Monitro:

Dim sylwadau i'w hychwanegu o safbwynt priodoldeb.

Y Pennaeth Cyllid:

Rwyf wedi cydweithio gyda'r Aelod Cabinet i baratoi'r adroddiad yma ac yn cadarnhau'r cynnwys.

Atodiadau

Atodiad 1 – Crynhoad o sefyllfa net cyllidebau'r adrannau

Atodiad 2 – Manylion y cyllidebau a'r gwahaniaethau sylweddol
